

Interpunkcia v jednoduchej vete a v jednoduchých súvetiach

Čiarka v JV:

- 1. Oslovenia** (*Pripravili sme vám, milé deti, prekvapenie. Zuzana, si tu už dlho?*)
- 2. Pozdravy** (*Ahoj, máte sa dobre? Dobrý deň, ako sa máte?*)
- 3. Citoslovcia (ak nenahrádzajú vo vete vetný člen)** (*Brr, to je ale zima. Už aby som ťa tu nevidel, marš!*)
- 4. Viacnásobný vetný člen** (*Nezbierali sme maliny, ale jahody. Tu sa dočítate o skromných, obetavých, ale aj pyšných a ľahostajných ľuďoch.*)

POZOR! Čiarka sa **nepíše**, ak sú členy spojené spojkami **a, i, aj, ani, alebo, či** (*Zbierali ste maliny alebo jahody?*)

POZOR! Čiarka sa **píše** v kombináciách **i-i, aj-aj, alebo-alebo, ani-ani, bud'-alebo, či-alebo** (*Nepomohli nám ani v dome, ani v záhrade. Pomáhaj bud' doma, alebo v záhrade!*)

- 5. Prístavok** (*Bondra, výborný slovenský hokejista, zariadil priaznivý výsledok. Trnava, kedysi kráľovské mesto, má aj dnes svoje čaro.*)

POZOR! Čiarka sa **nepíše** pred zhodným prívlastkom, ktorý nasleduje za nadradeným podstatným menom (*Žiak Mrkvička zasa chýbal. Mal by si to povedať kamarátovi Petrovi. Najdlhšia slovenská rieka Váh ústi do Dunaja.*)

- 6. Hodnotiace častice (ak sa týkajú významu celej vety)** (*Naši športovci, prirodzene, opäť sklamali. To sa vám, pravda, nepáčilo.*)
- 7. Vytýčený vetný člen** (*Peter, ten má vždy dobrý nápad. Kuchyňa, v tej sa cíti najlepšie.*)

Čiarka v jednoduchých súvetiach

1. V podrad'ovacom súvetí je hlavná veta od vedľajšej vždy oddelená čiarkou (*Nemohli sme prísť, lebo sme boli chorí. Všimol si si, že sa tu mnohé zmenilo? Nechal ich tam, kde ich našiel. Nevieme, čo sa tu stalo, ale musíme pomôcť. Povedal jej, čo si myslí, a odišiel.*)

2. V prirad'ovacom súvetí sa čiarka píše, ak vety nie sú spojené spojkami a, i, aj, ani, alebo, či (*Spadol zo stromu, no neudrel sa. Ponáhľala sa, ale nestihla prísť včas. Nebola smutná, ved' sa nič nestalo. Rada nám navarila, ba aj koláč upiekla. Navarila nám i koláč nám upiekla. Pomôžete nám alebo budete len tak stáť?)*

3. Čiarka sa musí písať v kombináciách aj-aj, i-i, ani-ani, alebo-alebo, bud'-alebo, či-či (*Vtedy sme im aj poradili, aj sme ich povzbudili. Či sa vám chce, či na to nemáte chuť, pôjdete s nimi. I izby upraceš, i jedlo pripravíš! Bola alebo nepripravená, alebo sa tak iba tvánila. Bud' ma poslúchneš, alebo si to urob sám.*)

4. Čiarka sa musí písať pred spojeniami a preto, a teda, a tak, a predsa, a jednako, a to, a pritom (*Neučila sa, a predsa si poradila. Prišlo ich veľa, a to ešte mnohí odmietli. Boli sme šťastní, a tak sme sa všetci usmievali. Dali sme im veľa peňazí, a jednako im nestačilo. Sme tu noví, a preto iba ticho postavame.*)

Pomlčka a spojovník

POMLČKA sa píše:

Vo vetách, v ktorých chýba sloveso (najmä namiesto sponového slovesa):

(*Staroba – choroba. Dlhé vlasy – krátky rozum.*)

Pri vyčlenení slov alebo časti viet, ktoré chceme zdôrazniť či oddeliť od textu:

(*Boli tam chlapci – a nie hocijakí. Pozeraj sa na kvety – a uvidíš motýle, pozeraj sa na motýle – a uvidíš kvety!*)

Na oddelenie priamej reči:

(*– To ty si zvonil? – pýta sa opatrne. – Dnes ste sa neučili? – zisťovala mamka.*)

Používa sa pri vypočítavaní autorov, staníc na trati:

(*Tibenská – Sabol – Krajčovičová*)

Používa sa aj na naznačenie rozpätia (zastupuje výrazy od – do, medzi tým a tým):

(*r. 2000 – 2005 s. 5 – 12, s. 10 – 13 Slovensko – Česko*)

Na označenie nedokončenej výpovede (môžu sa tam použiť tri bodky):

(*Keby si tam bol, tak –*)

Na označenie prerývanej, citovo vzrušenej výpovede:

(*V tejto chvíli – skutočne – ťažko hľadám – slová. Som – naozaj veľmi – nahnevaná – urazená.*)

Za výrazom, ktorý sa bližšie vysvetľuje:

(*Všetko bolo vybavené – letenky, strava, ubytovanie. Pozbierali sme všetko – zemiaky, mrkvu, zeler, cibuľu.*)

SPOJOVNÍK :

Najčastejšie sa používa pri delení slov na konci riadkov.

Spája zložené vlastné mená a priezviská (aj cudzie):

(*Jean-Paul Anna-Mária Eva Kováčová-Krišková Česko-Slovensko*)

Spája jednotlivé časti slov, ktoré tvoria jedno slovo:

(*po-prad-ský vy-let-el pre-let-el*)

Vyjadruje zloženosť z dvoch častí: (*zemiakovo-kukuričné placky, cyrilo-metodská tradícia, červeno-biely sveter*)

Používa sa v skrátенých zápisoch: (*2-krát zopakovať, 11-roční chlapci, 2-izbový byt*)

Namiesto časti slova, ak bezprostredne nasleduje slovo s rovnakou časťou:

(*osem- až deväťčlenný, tri- až päťnásobný*)

Používa sa v príslovkách: *(krížom-krážom, volky-nevolky, sem-tam)*

V časticiach: *(isto-iste, tak-tak, už-už)*

V citoslovciach: *(tik-tak, hop-hop, hav-hav, mňau-mňau)*

Priama reč

Matka riekla: „Dnes pôjdem navštíviť tetu.“

Sused sa spýtal: „Kedy k nám prídete?“

„Nežalujte, deti!“ **zvolala pani učiteľka.**

„Kedy prídeš?“ **spýtala sa Anna.**

„To je výborná práca,“ **oznámil riaditeľ,** „klobúk dolu.“

„Veľmi sa tešíme na Vianoce,“ **odpovedali deti,** „a najmä na darčeky.“